

УКРАЇНСЬКА ЕТНОЛОГІЯ

Освітньо-професійна програма: Автомобільний транспорт, Транспортні технології (на автомобільному транспорті), Комп'ютерна інженерія, Інформаційні системи та технології, Захист та безпека інформаційних систем, Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка, Дизайн інтер'єру, Графічний дизайн, Менеджмент, Підприємництво, електронна комерція та логістика,
Спеціальність: J8 / 274 Автомобільний транспорт, F7 / 123 Комп'ютерна інженерія, F6 / 126 Інформаційні системи та технології, F5 Кібербезпека та захист інформації, G3 Електрична інженерія / 141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка, B2 / 022 Дизайн, D3 / 073 Менеджмент, D7 Торгівля / 076 Підприємництво та торгівля, 275.03 Транспортні технології (на автомобільному транспорті)

Галузь знань: J Транспорт та послуги / 27 Транспорт, F Інформаційні технології / 12 Інформаційні технології, G Інженерія, виробництво та будівництво / 14 Електрична інженерія, / B Культура, мистецтво та гуманітарні науки / 02 Культура і мистецтво, D Бізнес, адміністрування та право / 07 Менеджмент

Рівень освіти	Фахова передвища освіта
Освітньо-професійний /освітній ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Статус навчальної дисципліни	Вибіркова (загальної підготовки)
Обсяг дисципліни (кредити ЄКТС/ загальна кількість годин)	4 кредити ЄКТС/ 120 годин
Циклова комісія	«Словесних та суспільних дисциплін»
Мова викладання	Українська
Мета навчальної дисципліни	Метою курсу є формування у студентів цілісного уявлення про традиційно-побутову культуру українського народу, її становлення, розвиток та сучасне значення. Дисципліна спрямована на ознайомлення з основними аспектами народного побуту, господарської діяльності, традиційного житла, транспорту, одягу, їжі та інших складових матеріальної культури українців. Курс також передбачає знайомство з українською демонологією як невід'ємною частиною духовної культури, аналіз її основних персонажів, мотивів і категоріального поділу. Студенти отримають базові навички аналізу етнографічних джерел, ознайомляться з науковими підходами до дослідження традиційної культури, що сприятиме розвитку міждисциплінарного мислення та розширенню світогляду майбутніх фахівців.

Предмет і завдання дисципліни	Предметом вивчення навчальної дисципліни «Українська етнологія» є складний і багатогранний процес формування традиційної матеріальної та духовної культури українського народу, її особливості, історичні етапи розвитку та сучасні трансформації. Програму розроблено таким чином, щоб подати студентам важливий фактографічний і теоретичний матеріал з етнології України, допомогти їм систематизувати знання про народний побут, господарську діяльність, традиційне житло, одяг, харчування, звичаї, обряди та вірування українців, зокрема їхні демонологічні уявлення. Дисципліна спрямована на розвиток навичок критичного аналізу етнографічних і фольклорних джерел, ознайомлення з класифікацією та особливостями демонологічних персонажів, а також надання студентам методологічних інструментів для самостійного дослідження традиційної культури. <i>Завдання навчального курсу «Українська етнологія»</i> – у результаті вивчення навчальної дисципліни студент зможе: - знати основні елементи традиційної культури українців, їх особливості та взаємозв'язок з історичними та соціальними процесами; - ознайомитися з українською демонологією як частиною духовної спадщини, її місцем у фольклорі та культурному світогляді українців; - виробити вміння аналізувати та узагальнювати етнографічний і фольклорний матеріал, критично оцінювати джерела з етнології; - застосовувати міждисциплінарний підхід до вивчення народної культури, що сприятиме розширенню світогляду студентів технічних спеціальностей; - формувати навички самостійного аналізу етнографічних та фольклорних джерел, використання сучасних методів етнологічних досліджень. - знати особливості традиційно-побутової культури українського народу, її складові (житло, одяг, харчування, ремесла, господарську діяльність) та їх значення в житті українців; - ознайомитися з основами української міфології, її структурою, ключовими персонажами та взаємозв'язком із віруваннями і світоглядом українців.
Форма підсумкового контролю	Диференційований залік.

Зміст дисципліни	Змістовий модуль 1. Український етнос та українська нація в часі і просторі. Тема 1. З історії української етнології. Тема 2. Походження українського народу. Тема 3. Історико-етнографічне районування України. Тема 4. Зарубіжні Українці. Тема 5. Українська діаспора. Тема 6. Національні меншини України. Змістовий модуль 2. Традиційно-побутова культура українського народу. Тема 7. Основні традиційні господарські заняття українців. Тема 8. Допоміжні традиційні господарські заняття українців. Тема 9. Традиційна матеріальна культура: житлово-господарське будівництво, одяг. Тема 10. Народна матеріальна культура: шляхи сполучення і транспорт. Тема 11. Традиційний сімейний побут українців. Тема 12. Народна сімейна обрядовість українців. Тема 13. Традиційний громадський побут українців. Тема 14. Традиційні світоглядні уявлення та вірування українського народу. Тема 15. Календарно-побутові свята, звичаї та обряди. Тема 16. Народні знання українського народу. Тема 17. Традиційне харчування українців. Змістовий модуль 3. Українська міфологія. Тема 18. Вступ до демонології. Загальна характеристика народної демонології українців. Проблема класифікації народної демонології. Тема 19. Традиційні уявлення українців про “нечисту силу”. Чорт як характерний представник “нечистої сили” в демонології українців. Тема 20. Душі покійних у системі української демонології. Тема 21. Русалки в уявленнях та повір’ях українців. Тема 22. Демонологічні уявлення українців про домовика. Тема 23. Демонологічні уявлення українців про духа-збагачувача. Тема 24. Вірування українців про відьом, упирів та вовкулаків. Тема 25. Вірування українців про знахарів, ворожбитів, чарівників, мольфарів та ін. Тема 26. Градобурники у демонології українців. Вірування українців про майстрів-будівельників, мельників, ковалів, музикантів, пастухів та ін. “непростих” за професійною ознакою. Тема 27. Природні об’єкти (гори, річки, скелі) у відображенні традиційного народного світогляду. Тема 28. Рослинний і тваринний світ крізь призму демонологічних уявлень українців.
------------------	---

Рекомендована література	Основна 1. Глушко М. Історія народної культури українців: Навч. посібник. Вид. 2, доп. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 414 с 2. Галайчук В. Українська міфологія. Харків: «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. 288 с. 3. Глушко М., Хомчак Л. Надсяння: традиційна культура і побут: етнолінгвістичні скарби. Львів, 2017. 592 с. 4. Етнографія України: Навч. посібник / За ред. проф. С. А. Макарчука. Львів, 2004. 517 с. 5. Українська етнологія: Навч. посібник / За ред. В. Борисенко. Київ, 2007. 399 с. 6. Макарчук С. А. Етнічна історія України: Навчальний посібник. Київ, 2008. 471 с. 7. Сілецький Р. Традиційна будівельна обрядовість українців: монографія. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2011. 428 с. Додаткова 1. Наулко В. І., Артюх Л. Ф., Горленко В. Ф. та ін. Культура і побут населення України: Навч. посібник. Київ, 1991. 284 с. 2. Кулінарна мандрівка в Гетьманщину: Секрети й таємниці староукраїнської кухні середини XVII—XVIII ст. Київ: Темпора, 2021. 272 с. Інтернет-ресурси 1. https://www.etnolog.org.ua 2. https://nz.ethnology.lviv.ua 3. https://www.istvolyn.info
Види занять, методи і форми навчання	Форми організації освітнього процесу: лекційні і практичні заняття, історичний диктант, робота з роздатковим матеріалом, онлайн – тестування, самостійна робота, дистанційне навчання, участь у основній сесії. Освітні технології: традиційні, інтерактивні, інформаційно-комунікативні, проєктного навчання.
Пререквізити	Дисципліни «Історія України», «Українська мова та література».
Постреквізити	Дисципліни «Історія України», «Всесвітня історія», «Українська мова та література», «Дизайн».
Критерії оцінювання	Критерії оцінювання: «Відмінно» - студент, глибоко проаналізувавши всі питання, дає повні та вичерпні відповіді на них, робить глибокі висновки та показує вміння користуватися підручником, довідковою і документальною літературою, володіє навичками та вміннями застосувати засвоєний матеріал на практиці. «Добре» - здобувач освіти проаналізувавши всі питання, дає повні відповіді на них, робить висновки та показує вміння користуватися підручником і довідковою літературою. «Задовільно» - здобувач освіти дає в основному вірні відповіді, але допустив грубі помилки та неточності під час викладу матеріалу. «Незадовільно» - здобувач освіти не розкриває суті завдання, не може практично його виконати, показує відсутність навичок самостійної роботи.

Політика курсу	Курс передбачає індивідуальну та групову роботу. Відвідування занять здобувачами освіти є обов'язковим. Пропущені практичні заняття відпрацьовуються у визначений викладачем час. Здобувачі фахової передвищої освіти зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності, усіх термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених змістом навчальної дисципліни, та старанно виконувати завдання, брати активну участь в освітньому процесі.
------------------------------	---